

Sportonderwijs

Accent op socialisatie en voorbereiding op de sport- en beweegcultuur

Goed leren bewegen vanuit een kleuring 'accenten in socialisatie en voorbereiding op de sport- en beweegcultuur' (sportonderwijs). Dit accent is door Crum (2011) beschreven als conformistisch sportsocialisatieconcept. Bij sportonderwijs dient de bestaande sport- en bewegingscultuur als referentie zonder dat er veel ruimte is voor aanpassingen. Welke keuzes voor het vakwerkplan liggen bij dit accent voor de hand en wat zijn mogelijke praktische consequenties voor ons vak en/of dilemma's binnen deze kleuring? | Tekst Auteurscollectief

Dit accent streeft naar een toename van deelname door leerlingen aan de sport- en beweegcultuur. De wens tot deelname aan de sportcultuur is de laatste jaren versterkt door de COVID-situatie. Als we kijken naar 2020 en de gegevens van NOC*NSF erbij pakken blijkt dat 52 procent van de mensen in Nederland minder is gaan sporten (of gestopt) door de lockdown! Als gekeken wordt naar kinderen van 5-12 jaar is tien procent gestopt en is 62 procent minder gaan sporten. Uit de gegevens van NOC*NSF kan geconcludeerd worden dat er een vrij directe relatie is tussen de lockdowns en de sportdeelname aan georganiseerde sport. Welke keuzes passen bij deze kleuring en dragen bij aan sportparticipatie?

Algemene doelstelling

Laten we vanuit deze kleuring naar de algemene doelstelling van het vak kijken. Het gaat hierbij om sportmaatschappelijke toerusting. Met een sportmaatschappelijke toerusting kunnen leerlingen probleemloos overstappen naar en deelnemen aan de sportcultuur. Binnen het voorbereiden op die sport- en beweegcultuur kiezen docenten LO vanuit het

perspectief van het vierveldenmodel van Seghers en Van Reusel (2011) meer formele en traditionele activiteiten. In dat vierveldenmodel wordt er op een continuüm tussen formele en informele activiteiten en tussen traditionele en vernieuwende activiteiten. Echter gaat het om een continuüm en dat resulteert regelmatig in een keuzedilemma. Waar op dat continuüm ga ik zitten? Wil de docent bijvoorbeeld het arrangement toch wat aanpassen en/of in combinatie met de gehanteerde regels dan gaat er verschuiving plaatsvinden in de kleuring. Een ander bijpassend dilemma is dan de vraag in hoeverre wordt er georiënteerd op het handhaven van een status quo in het sportonderwijs?

Visie op bewegen

Als naast de keuze voor activiteiten stilgestaan wordt bij de dominante visie op het bewegen gaat het bij deze kleuring om ideaaltypische sporthandelingen, technieken en tactieken. Door deze toe te eigenen wordt geleerd goed te bewegen conform hoe er in de sportcultuur deelgenomen wordt. Dit verkleint mogelijk de drempel om daadwerkelijk over te gaan tot verdere participatie in die sportcultuur. Hoe vaak wordt de drempel niet verkleind

doordat collega's zich bijvoorbeeld oriënteren op de mogelijke activiteiten in de sportcultuur in de directe omgeving van de school. Na het maken van die keuze komt de visie op het bewegen weer naar boven. Dit resulteert bijvoorbeeld weer in de vraag hoe ideaaltypisch er binnen de gekozen activiteiten gaat worden gewerkt? Hier is het de collega, de docent LO, met zijn/haar kleuring die bepalend is voor de mate van ideaaltypisch sporthandelingen, technieken en tactieken die gehanteerd gaat worden. Een kritische kanttekening hierbij is of het inderdaad de vrije keuze van de docent is of dat de docent lichamelijke opvoeding een dominant beeld heeft van de sportcultuur inclusief bijvoorbeeld de meer ideaaltypische speelwijze? Zijn wij daar niet allemaal als docenten en goede sporters door genormaliseerd? Juist wij als 'goede bewegers' die allemaal geparticipeerd hebben en vaak nog steeds participeren in die betreffende sportcultuur? Kunnen we deze normaliserende beelden terzijde schuiven? Kunnen we onze keuzes bepalen zonder ons beeld ten aanzien van de gewoontes die er volgens ons gelden in de sport- en beweegcultuur?

Sportoriëntatie

Daarnaast zijn er uiteraard meerdere dilemma's waar de docent mee moet omgaan. Bijvoorbeeld de vraag in hoeverre ga je ideaaltypisch met diepgang werken en/of wordt het meer een mate van oriëntering op die sportcultuur die door jou voldoende geacht wordt om de keuze voor en schakeling naar de sportcultuur te volbrengen? Samenvattend brengt deze kleuring 'accenten in socialisatie en voorbereiding op de sport en beweegcultuur (sportonderwijs)' de nodige dilemma's met

zich mee waar de docent LO keuzes binnen moet maken.

Evaluatie en toetsing

Naast de visie op het leren goed bewegen wordt er ook getoetst bij deze kleuring. Hoe wordt er passend bij de visie op bewegen (ideaaltypische sporthandelingen, technieken en tactieken) getoetst? Als er meer ideaaltypisch gewerkt wordt is het consistente gevolg dat er ook meer op de ideaaltypische sporthandelingen (met respect uiteraard voor het adaptieve beoordelen) wordt getoetst/beoordeeld.

Deze hierboven weergegeven visie op het goed leren bewegen met bijpassende consistente toetsing lijkt voornamelijk te correleren met wedstrijd-georiënteerde sport. Het mogelijke continuüm tussen wedstrijd- en meer recreatief-georiënteerde sport introduceert gelijk een volgend dilemma voor de docent LO, namelijk hoe verhoudt hij/zij zich op dat continuüm tussen meer wedstrijd- en meer recreatieve sport.

Schoolsport

Als er vanuit deze kleuring gewerkt wordt (meer vanuit de wedstrijd-sport) heeft dat mogelijk ook relaties met het aanbieden van bijvoorbeeld naschoolse sportactiviteiten die beter bij de naam schoolsport passen. Bijvoorbeeld dat de docent bij de georganiseerde schoolsport met regelmaat onderlinge wedstrijden tegen andere scholen organiseert. Ook binnen de sportoriëntatie en -keuzeprogramma's, vaak in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs, waar leerlingen een keuze maken uit activiteiten uit de nabije sportcultuur.

Sportbonden

Als we vanuit een ander perspectief, namelijk die van de sportbonden naar sportcultuur kijken komt de vraag naar boven hoe de sportbonden zich verhouden tot het in stand houden van de status quo binnen de wedstrijdsport. Met andere woorden zijn de sportbonden immers niet regelmatig bezig met aanpassingen van de activiteiten afgestemd op de leeftijd en ontwikkeling

van de jongeren en creëren ze daar geen andere spelvormen/activiteiten bij? Daarmee zouden de sportbonden de huidige status quo als eigenschap van deze kleuring beïnvloeden.

Kortom een boeiende kleuring die zoals ook alle andere kleuringen vergezeld gaat van kritisch reflecterende vragen aan de docent hoe hij/zij vastzit in zijn/haar eigen normalisatie en hoe bepalend die eigen normalisatie is. Daarnaast geeft de kleuring een aantal dilemma's waar de docent zijn of haar keuzes zal moeten maken en die aangeven hoe stringent de kleuring gevolgd wordt. ●

Bronnen

Crum, B. (2011). Vakconcepten: belang en kritische bespreking. In: H. Stegeman, B. Brouwer & C. Mooij (red.). *Onderwijs in bewegen*. Houten: Bohn Stafleu.
Seghers, J. & Vanreusel, B. (2011). *Leerlingen en hun bewegingscultuur*. In: H. Stegeman, B. Brouwer & C. Mooij (red.). *Onderwijs in bewegen*. Houten: Bohn Stafleu.

Contact

redactie@kvlo.nl

Foto

Anita Riemersma